

Arv

— kortfattad information om ärvdabalken

REGERINGSKANSLIET

Ärvdabalken innehåller regler om bland annat bouppteckning, arv och testamente.

Hela ärvdabalken hittar du i Svensk författningssamling SFS 1958:637. Den finns också på webbplatsen www.lagrummet.se.

Den här broschyren ger en kortfattad information om huvudreglerna i ärvdabalken.

Bouppteckning

När en person dör måste en förteckning över den avlidnes tillgångar och skulder göras, en så kallad bouppteckning. Om den avlidne var gift, ska i allmänhet också den efterlevande makens tillgångar och skulder antecknas. Om den avlidne var sambo, och det ska göras en bodelning mellan samborna med anledning av dödsfallet, ska i viss utsträckning även den efterlevande sambons tillgångar och skulder antecknas.

Bouppteckningen fungerar som ett underlag för bodelning och arvskifte och måste vara klar inom tre månader från dödsfallet. Inom en månad efter att bouppteckningen upprättats, ska den lämnas till Skatteverket för registrering.

När tillgångarna efter den avlidne, inklusive eventuell andel i efterlevande makes eller sambos egendom, inte räcker till annat än begravningskostnaderna och andra utgifter med anledning av dödsfallet, kan bouppteckningen ersättas av en dödsboanmälan.

Om en förälder dör och lämnar efter sig make och barn under 18 år, ska i regel överförmyndaren förordna en god man som ska representera barnet vid till exempel bouppteckningen och boudredningen.

Dödsbo

I regel är efterlevande make, registrerad partner, sambo, arvingar och universella testamentstagare delägare i dödsboet. Universella testamentstagare är personer som enligt ett testamente ska få hela eller en viss andel av boet. Delägarna ska gemensamt förvalta den avlidnes egendom under boets utredning.

Är delägarna oense kan en boutredningsman förvalta dödsboet och lösa eventuella förvaltnings-svårigheter.

Bodelning och arvskifte

Om den avlidne var gift och makarna hade giftorättsgemenskap, det vill säga att någon av dem hade giftorättsgods, måste bodelningen ske innan den avlidnes tillgångar kan delas upp. Giftorättsgods är all egendom som inte är enskild egendom. Bodelning måste också ske om den efterlevande sambon har begärt det.

När bodelningen är klar och den avlidnes skulder har betalats kan arvskifte ske, det vill säga arvet kan delas upp. En handling ska upprättas avseende arvskiftet som ska skrivas under av delägarna. Några vittnen behövs inte.

Varje delägare i boet kan begära hos tingsrätten att en särskild skiftesman förordnas för att genomföra arvsaftat. Om boet står under förvaltning av en boudredningsman eller en testamentsexekutor, är i regel han eller hon också skiftesman.

Arv

Om den avlidne inte var gift

I första hand är det den avlidnes bröstarvingar (barn, barnbarn och så vidare) som ärver. Om något av barnen har dött tidigare (eller avstår från sin rätt att ärva) ärver hans eller hennes barn. Varje gren får lika stor lott. Till exempel: En person dör och efterlämnar en son och en avlidne dotters två barn (den avlidnes barnbarn). Arvet uppgår till 100 000 kronor, sonen får 50 000 kronor och den avlidne dotters barn får 25 000 kronor var.

Om det inte finns några bröstarvingar ärver den avlidnes föräldrar. Om de är döda ärver den avlidnes syskon. Om någon av syskonen har dött tidigare ärver deras barn (den avlidnes syskonbarn).

Finns det inga föräldrar, syskon eller syskonbarn ärver den avlidnes farföräldrar eller morföräldrar. Om de är döda ärver den avlidnes farbröder, fastrar,

morbröder och mostrar. Deras barn (den avlidnes kusiner) har dock ingen rätt till arvet.

Finns det inga släktingar, tillfaller arvet Allmänna arvsfonden.

Om den avlidne var gift

Om den avlidne var gift är huvudregeln att den efterlevande maken ärver före bröstarvingarna om de är makarnas gemensamma barn. Det gäller dock inte om det pågår en skilsmässa mellan makarna. Makarnas gemensamma barn har rätt till arv om de överlever den efterlevande föräldern. Den efterlevande maken får då kvarlåtenskapen med fri förfoganderätt. Det betyder att maken får göra vad han eller hon vill med egendomen under sin livstid – även förbruka den helt och hållet – men inte bestämma över den genom testamente.

Barn till den avlidne som den andra maken inte är förälder till, så kallade särkullbarn, har dock rätt att få ut sitt arv genast och behöver inte vänta till styvföräldern har dött. Barnet kan dock avstå från sin rätt till förmån för den efterlevande maken. I så fall får barnet rätt till efter arv vid den efterlevande makens död på samma sätt som gemensamma bröstarvingar.

Det finns en särskild så kallad prisbasbeloppsregel, som innebär att den efterlevande maken efter bodelning och arvskifte alltid ska ha minst fyra prisbasbelopp (164 000 kronor år 2008). Man utgår från makens andel i bodelningen (giftorättsgodset) och den enskilda egendom som maken kan ha. Om denna egendom inte uppgår till fyra prisbasbelopp, har maken rätt att få det som fattas ur den avlidnes kvarlåtenskap. Det gäller även om den avlidna makens egendom var enskild egendom, det finns icke gemensamma bröstarvingar eller om den avlidna maken har gjort ett testamente om hela kvarlåtenskapen.

Laglott

Laglott är den del av en arvinges arvslott som inte kan tas ifrån honom eller henne genom testamente. Laglottens storlek är hälften av arvslotten.

En bröstarvinge har rätt att få ut sin laglott, även om den avlidne genom ett testamente har bestämt att kvarlåtenskapen helt eller delvis ska gå till någon annan. För att få ut sin laglott måste bröstarvingen begära jämkning av testamentet. Det måste göras inom ett halvår efter det att han eller hon har fått

ta del av testamentet. Antag till exempel att den som efterlämnar make och ett gemensamt barn har testamenterat sin kvarlåtenskap till en god vän. Barnet har rätt att kräva ut sin laglott.

Sambo

I dag är det vanligt att människor lever tillsammans utan att vara gifta, det vill säga i samboförhållande. Sambo ärver dock inte sin avlidne sambo.

Enligt sambolagen har den efterlevande sambon rätt att begära bodelning av parets gemensamma bohag och bostad, om egendomen har köpts för att användas gemensamt. En efterlevande sambo har vid dödsfallet alltid rätt, om egendomen räcker, till minst två prisbasbelopp (82 000 kronor år 2008) ur den egendom som ingår i bodelningen. Sambolagen gäller också för homosexuella förhållanden.

För att sambor ska kunna ärva varandra måste de skriva ett testamente.

Testamente

Testamente är en rättshandling. Den som upprättar ett testamente kan själv bestämma vem som ska ärva och vad den personen ska ärva. Det finns dock ett undantag och det är att en bröstarvinge alltid har rätt att kräva sin laglott.

I regel ska ett testamente upprättas skriftligen och bevittnas av två personer. Det gäller särskilda krav för vittnena. Testamentet måste också uppfylla vissa andra formkrav.

Det är viktigt att testamentet uppfyller de formella kraven och att avsikten med testamentet klart kommer fram. Det är därför lämpligt att alltid rådfråga en jurist innan testamentet skrivs.

Arvingarna ska delges testamentet. De har ett halvår på sig att klandra (det vill säga väcka talan vid tingsrätt). Om testamentet inte klandras inom denna tid, kan arvingarna inte därefter göra gällande att testamentet är ogiltigt. Ett testamente kan, efter klandertalan, ogiltigförklaras bland annat om det inte har upprättats på ett korrekt sätt eller om det har upprättats under inflytande av psykisk sjukdom.

Gåva eller förskott på arv

Det som den avlidne har givit till en bröstarvinge i livet ska avräknas som förskott på hans eller hennes arv. Avräkning ska ske efter hur mycket egendomen var värd vid mottagandet. Kostnader som föräldrar har haft för ett barns utbildning och uppehälle ska inte avräknas. Inte heller sedvanliga gåvor ska avräknas.

Arvskatt

Arvskatt avskaffades den 17 december 2004.

Internationella förhållanden

För förhållanden med internationell anknytning gäller särskilda regler. Det finns två lagar från år 1935 om nordiska förhållanden och en lag från år 1937 om andra internationella förhållanden.

Produktion: Justitiedepartementet, juli 2008

Tyck: Atta.4.5 Tryckeri AB, Solna

Foto: Planpicture/Folio

Fler exemplar kan beställas per e-post: info.order@justice.ministry.se

För mer information besök Justitiedepartementets webbplats:

www.regeringen.se/justitie

REGERINGSKANSLIET

Justitiedepartementet

103 33 STOCKHOLM

www.regeringen.se/justitie